

Міністерство освіти і науки України
Лохвицький механіко-технологічний коледж
Полтавської державної аграрної академії

« Затверджено »
Директор Лохвицького
механіко-технологічного
коледжу Полтавської ДАА
В.М.Корнієнко
« 21 » _____ 2017 р.

Положення
про критерії оцінювання
знань, умінь і навичок студентів

Розглянуто і затверджено
Методичною радою коледжу
Протокол № 11
від « 12 » 04 2017 р.
Голова методичної ради
В.О.Мірошник

м.Заводське, 2017 р.

ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ.

1. Організація контролю за навчальною діяльністю студента

Організація і методика контролю студентів досить тісно пов'язана із всім навчально-виховним процесом.

У навчанні важливою справою є оцінка, облік і корекція знань майбутніх спеціалістів. У практичній діяльності перевірка та облік знань студентів дозволяє об'єктивно з'ясувати результативність навчання, його позитивні та негативні сторони, встановити причини недоліків і побачити шляхи удосконалення навчального процесу.

Викладач зобов'язаний систематично контролювати засвоєння знань студентами.

Інформація від студентів про ступінь засвоєння нової програмової порції навчального матеріалу направляє на більш оптимальний педагогічний шлях вирішення складних навчальних і виховних завдань.

Контроль та оцінка знань студентів – педагогічний інструмент, при раціональному користуванні яким викладач регулює діяльність студента.

Від умілого користування системою контролю, обліку та оцінки залежить не лише знання, але й стиль відносин між викладачем і студентським колективом.

Навчання - це не одне лише навчання, а й контроль за виконанням програм, засвоєнням матеріалу. Контроль, оцінка та облік - необхідні компоненти навчального процесу. Дані обліку успішності постійно інформують викладача про хід і результати теоретичного, практичного навчання.

Метою перевірки й оцінки знань є встановлення якості засвоєння студентами певного блоку теоретичного чи практичного матеріалу.

Завдання перевірки та оцінки знань у процесі навчання різнобічні:

- з'ясування готовності студентів до засвоєння нових знань, здійснення внутрішньодисциплінарних зв'язків;
- накопичення інформації про самостійну роботу студентів під час вивчення теми;
- виокремлення помилок, причини їх виникнення, корекція набутих знань;
- визначення ефективності використаних форм, методів і прийомів навчання;
- з'ясування глибини засвоєння знань, вироблення вмінь і навичок, здібностей оперувати ними.

Оцінка знань студентів є стимулом активного процесу мислення. Оцінка - це найтонший інструмент впливу на студентів.

Перевірка та оцінка знань й вмінь студентів повинна бути завжди абсолютно об'єктивною, тому що вона вчить і виховує.

2. Види контролю знань

Розрізняють такі види контролю: попередній, поточний, рубіжний, допоміжний та підсумковий.

Попередній контроль здійснюється перед вивченням нового матеріалу для з'ясування якості опорних знань, умінь та навичок для їх актуалізації та корекції, встановлення необхідних внутрішньо дисциплінарних та міждисциплінарних зв'язків.

Поточний контроль засвоєння знань, умінь і навичок найбільш дієвий засіб стимулювання й активізації навчальної діяльності студентів. Під час поточного контролю всебічно здійснюється внутрішній і зовнішній зв'язок. Цей вид контролю характеризується оперативністю, різноманітністю використання методів і прийомів. До нього залучається значна кількість студентів, а також створюється можливість повторення й закріплення інформації за активної участі всіх студентів групи.

Рубіжний контроль використовується для перевірки засвоєння теми, розділу, проведення (згідно графіка) атестації студентів. На нього відводиться значна кількість часу. При цьому необхідно використовувати такі методи контролю, які б охопили всіх студентів групи. Мета його в тому, щоб з'ясувати в знаннях студентів системи основних понять, існуючих зв'язків і залежностей між явищами та властивостями, що вивчаються.

Допоміжний контроль засвоєння знань надає можливість викладачу з'ясувати безпосередньо в ході заняття наскільки дохідливо та зрозуміло він викладає навчальний матеріал, як успішно долається кожен етап заняття. Допоміжний контроль використовується перед проведенням лабораторних і практичних занять, як засіб активізації опорних знань.

Підсумковий контроль (або заключний) передбачає перевірку засвоєння знань з дисципліни або значної його частини. Види підсумкового контролю - заліки, державні випробування (іспити).

3. Методи контролю

Залежно від характеру завдань і засобів забезпечення зворотного зв'язку методи контролю умовно можна поділити на такі групи:

- ◆ методи усного контролю;
- ◆ методи письмового контролю;
- ◆ методи педагогічного спостереження;
- ◆ методи практичного контролю;

◆ методи програмового контролю.

Усний контроль (усне опитування) може бути індивідуальним та фронтальним. За фронтального опитування студенти відповідають з місця, доповнюючи один одного. Частковим випадком фронтального опитування є групове опитування, коли опитуються 5-6 осіб одночасно. Індивідуальне опитування здійснюється в процесі проведення співбесіди під час проведення лабораторних чи практичних робіт, семінарських занять, при вирішуванні задач біля дошки, під час захисту рефератів, курсових та дипломних робіт.

Методи усного контролю: бесіда, розповідь студента, диспут, читання документації, креслень тощо.

Найбільш розповсюджена в цій групі методів контрольна бесіда. Якість її проведення залежить від характеру й системи питань, за допомогою яких викладач керує розумовою діяльністю студентів. Запитання для усної перевірки знань поділяють на основні і допоміжні. Основні запитання передбачають самостійну розгорнуту відповідь (наприклад, запитання щодо змісту лабораторного чи практичного заняття). Додаткові спрямовані на уточнення того, як студент розуміє певне питання, формулювання, формулу, визначення та ін. Допоміжні запитання мають на меті виправлення помилок та неточностей, якщо такі мали місце у відповіді студента. Питання повинні формулюватись чітко та зрозуміло, не слід допускати питань, відповіддю на які може бути «так» або «ні».

Контрольну бесіду можна використовувати під час вивчення нового матеріалу, перевірки знань з обмеженої частини матеріалу перед виконанням практичних завдань. Відповідей на питання необхідно домагатися повних, логічно вибудованих, зрозумілих і чітких.

Розповідь студента, як метод контролю, використовується за необхідності одержати повну об'єктивну інформацію про якісну та кількісну характеристику знань і вмінь, особливо, якщо необхідно побачити особистий підхід студента до оцінки процесів явищ, подій, фактів тощо. Під час використання цього методу виникає нагода вести опитування з елементами проблематики, дискусії, залучати як можна більшу частину студентів групи до доповнень, виправлень, уточнень.

Читання документації - креслення технологічної карти, бізнес-плану, повідомлення про результати дослідження, спостереження, як метод оцінки знань, може використовуватись на практичних заняттях, заняттях-диспутах, заняттях-колоквіумах, заліках та ін. Цей метод сприяє глибокому розумінню та усвідомленню студентом певних процесів і явищ, закріпленню знань, умінь і навичок.

Методи письмового контролю об'єднують письмові, розрахункові та графічні роботи, предметні диктанти, реферати, перевірку складених тез, конспектів, звітів, щоденників з практичних занять тощо. Під час цього контролю можна широко використовувати ПЕОМ. Методи письмового контролю дозволяють одночасно охопити всіх або певну частину студентів і перевірити їх відповідно до поставленого завдання. Порівняння виконаних робіт дає можливість з'ясувати ступінь засвоєння знань, найбільш характерні помилки.

Методи педагогічного спостереження в навчальному процесі дають викладачу достатньо повну інформацію про самостійність, активність і свідомість дій студентів. При цьому методі може контролюватися окремо будь-який студент, ланка і вся група в цілому.

Спостереження дозволяє викладачу накопичувати факти, робити висновки, спрямовувати дії, попереджувати помилки та відставання студентів. Ці спостереження використовуються під час узагальнення оцінок успішності.

Методи практичного контролю використовуються для формування умінь і навичок студентів виконувати необхідні завдання, відпрацьовування певних навичок, постановку й аналіз дослідів, проведення практичних робіт, монтаж і демонтаж апаратів, вузлів, виконання певних завдань на ПЕОМ тощо. Ці методи поліпшують рівень усвідомленості знань й умінь. Методи практичного контролю визначають теоретичну та практичну підготовку студентів.

Методи програмованого контролю передбачають широке використання ПЕОМ, контрольних відеофільмів, аудіозаписів тощо. Цей метод широко використовується під час проведення тест-контролю, тест-опитування та ін. Цей метод з цікавістю сприймається студентами, за необхідності він дає можливість проводити програмований аналіз знань.

4. Методичні аспекти контролю знань

Організація та методика контролю знань студентів досить тісно пов'язана зі всім навчально-виховним процесом.

Контроль знань займає різні місця на окремих заняттях залежно від їх форм і типів. На одних заняттях перевірка знань упереджує вивчення нового матеріалу, на других - органічно включається в процес його вивчення, на третіх - завершує навчання.

Контроль знань повинен бути таким, щоб він попереджував формальний переказ почутого й побаченого на занятті, прочитаного в підручнику чи іншій літературі.

Фронтальний контроль за роботою студентів дуже ефективний на сучасних заняттях. Організація фронтального контролю полягає у тому, що над завданням одночасно працює вся група. Відповіді студентів можуть мати вигляд:

- ◆ усний (під час проведення фронтальної бесіди з усією групою, вирішення проблемної ситуації з усіма студентами);
- ◆ письмовий (під час проведення письмової контрольної самостійної роботи, креслення, замальовування тощо);
- ◆ практичний (під час виконання студентами дослідів практичних завдань, складання розрахунків бізнес-планів, схем, таблиць та ін.)

Проведення фронтальних бесід зі студентами будується таким чином, щоб в них брала участь вся група. З цією метою доцільно використовувати такі прийоми залучення студентів до роботи, як продовження відповіді товариша, постановка нових запитань тому, хто відповідає, доповнення й виправлення відповідей, усне й письмове рецензування відповідей.

Під час усного опитування студентів викладач спочатку повинен сформулювати запитання, а потім викликати студента. Коли з відповіді зрозуміло, що студент дуже добре знає питання, то викладач може викликати іншого студента для продовження відповіді.

Якість опитування в значній мірі залежить від майстерності викладача. Постановка питання повинна бути чіткою, лаконічною. Запитання необхідно формувати в атмосфері взаємної довіри й поваги. Відповіді необхідно домагатися точної.

Крім запитань, які вимагають викладу фактів і визначень суті понять і проведення узагальнень, необхідно давати такі, які дають можливість перевіряти як глибоко студенти розкривають матеріал і чи уміють вони доповнювати, аналізувати, робити висновки, оцінювати факти й явища, систематизувати матеріал, що вивчається. При цьому необхідно вимагати точних, але в той же час вичерпних відповідей. Вичерпна відповідь та, яка не потребує додаткових запитань з боку викладача.

Кожну невірну відповідь необхідно підправляти, уточнювати. Краще всього коли це робить не викладач, а студенти.

Досвідчений викладач частіше перевіряє знання пасивніших студентів, тих, хто не завжди якісно готується до занять.

Дуже важливо, щоб під час відповіді студенти вміли користуватись навчальними посібниками. Якщо викладач запитує одного студента, то інші повинні теж брати участь у навчальній роботі.

Захист курсової контрольної чи розрахункової роботи дає можливість студенту довести правильність обраного ним шляху й методу виконання роботи. Такий метод контролю знань дозволяє перевірити не лише глибину, але й переконаність у знаннях студентів.

Захист курсових робіт є цікавим і корисним для всіх студентів. Захищаючи свою роботу перед групою, майбутній спеціаліст не лише захищає свої знання, але й пропагує кращий досвід, оскільки кожна курсова робота виконується за матеріалами конкретного підприємства.

Письмовий контроль знань у вигляді контрольної або самостійної роботи проводиться тоді, коли вивчена тема або розділ програми. Для цього виду контролю знань вибирають вузлові питання.

Якщо контрольна робота передбачається навчальним планом, то вона проводиться згідно з графіком і робочою програмою викладача.

Під час підготовки до контрольної роботи викладач повинен розробити завдання для кожного студента, чітко їх викласти, що забезпечить індивідуальний та диференційований підхід. Якщо такої можливості немає, необхідно розробити 4-6 варіантів контрольних завдань різного ступеня складності.

Про контрольну роботу студентів необхідно попереджувати заздалегідь. Під час проведення роботи викладач повинен забезпечувати самостійність праці студента.

Плануючи проведення контрольної роботи, необхідно визначити час.

Під час перевірки контрольних робіт викладач глибоко аналізує її виконання, систематизує помилки, які допустили студенти. Для аналізу контрольної роботи використовується частина наступного заняття.

Останнім часом широко практикується програмований контроль знань студентів. Найбільш важливою роботою під час програмованого контролю є підготовка стандартизованих завдань (тестів). У педагогічній практиці типів стандартизованих завдань видано багато, а розробка їх залежить від способу вводу відповідей, яким викладач буде користуватись.

Найчастіше використовуються алгоритми з завданнями багатоваріантного, перехресного, ланцюгового вибору відповідей.

Використання комп'ютерів для контролю знань студентів дає можливість викладачу швидко одержати загальне уявлення про рівень засвоєння матеріалу, в певній мірі сприяє встановленню загальних недоліків у знаннях, допущених помилок, але виключає можливість прослідкувати за логікою студента, здатністю його до аналізу.

У навчальних планах вищих навчальних закладів з підготовки молодших спеціалістів близько п'ятдесяти відсотків навчального часу

відводиться практичній підготовці спеціалістів. Тому перевірка практичних умінь повинна мати постійний і систематичний характер. Найбільш розповсюдженим способом перевірки практичних умінь і навичок є вправи, аналіз.

5. Оцінка знань, умінь і навичок

Результатом контролю знань, умінь і навичок є оцінка. Вона одержує визнання студентів і стимулює їх працездатність в тому випадку, коли є об'єктивною, справедливою, повчальною. Бажаною під час оцінювання знань студентів є привселюдність.

Якщо задавати питання про те, скільки викладач повинен протягом заняття поставити оцінок, то відповіді на нього не просто. Контролюючи знання на занятті, викладач повинен перевірити якомога більше студентів, але не завжди це виходить. Кількість оцінок - це не показник педагогічної майстерності відносно контролю. Нехай оцінок буде і не багато, але вони будуть об'єктивними, вагомими. Оцінка може виставлятися студенту після відповіді на питання і в кінці заняття. Педагог може оцінити одну відповідь, а може оцінювати й в цілому роботу студента на занятті, тоді це буде окремий бал.

Кожна оцінка, що виставляється студенту, повинна бути мотивованою. Викладач повинен аналізувати знання і вміння, вказувати на позитивні й негативні сторони володіння матеріалом, зазначати шляхи подолання труднощів та отримання більш високої оцінки.

Оцінки за знання студентів повинні носити оптимальний характер, не бути ліберальними, але й не занадто суворими.

У педагогіці навчального закладу на II-IV курсах існує чотирибальна система оцінки знань студентів. Критерії оцінок мають свою специфіку зі всіх дисциплін. Тому викладач повинен розробити критерії оцінок на основі загально існуючих» вимог (якщо цього немає з дисципліни).

6. Основні вимоги до критеріїв оцінок

ОЦІНКА «5» - «ВІДМІННО»

Студент повністю й впевнено знає навчальний матеріал, вільно їм володіє, легко відрізняє головне від другорядного, у підтвердження висновків наводить правильні приклади, самостійно робить необхідні висновки й узагальнення, вправи та завдання виконує швидко й вірно, дає точні та чіткі формулювання, вміє самостійно працювати, зразково виконує практичні завдання, вільно використовує одержані знання на практиці.

ОЦІНКА «4» - «ДОБРЕ»

Студент повністю й твердо знає навчальний матеріал, може виділити головне, відповідає переконливо, вдумливо, послідовно, без додаткових

запитань. Вміє працювати з книгою. Деякий час роздумує над питаннями, але вміє долати труднощі самостійно. Вміє поєднати теорію з практикою. Практичні вправи виконує з незначною допомогою викладача.

ОЦІНКА «3» - «ЗАДОВІЛЬНО»

Студент засвоїв мінімум програмового матеріалу, виникають довгі розмірковування під час відповіді на видозмінені або ускладнені питання, інколи йому потрібні навідні запитання. У письмових роботах і під час практичних завдань допускає помилки, недостатньо добре може працювати з підручником, в основному може використовувати на практиці одержані теоретичні знання.

ОЦІНКА «2» - «НЕЗАДОВІЛЬНО»

Студент не засвоїв основного навчального матеріалу. Відповідає лише за допомогою навідних запитань, у відповідях не може виділити головного.

Відповіді помилкові. Самостійно не розбирається в навчальному матеріалі, практичні завдання виконувати не може.

7. Контрольні заходи

Контроль за ходом навчання відіграє дуже важливу роль в успішному оволодінні знаннями. Контрольні заходи включають поточний та підсумковий контроль.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних, лабораторних і семінарських занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Форма проведення поточного контролю під час навчальних занять визначається навчальним планом і викладачем.

Поточний контроль здійснюється у двох формах:

- контроль систематичності та активності роботи студентів протягом семестру під час вивчення програмного матеріалу дисципліни;
- проміжний (модульний) контроль.

У разі невиконання завдань поточного контролю з об'єктивних причин студент має право скласти їх індивідуально до останнього практичного заняття за дозволом зав. відділення.

Підсумковий контроль проводиться для виявлення результатів навчання на певному освітньому (кваліфікаційному) рівні або на окремих його завершених етапах.

Підсумковий контроль включає семестровий контроль та державну атестацію студента.

Вищий навчальний заклад використовує модульну та інші форми підсумкового контролю після закінчення логічно завершеної частини семінарських, лекційних, практичних занять з певної дисципліни і їх результати враховувати під час виставлення підсумкової оцінки.